

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 órára 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 órára 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Magyarország ellenségei.

Arad, május 9.

Isten csodája, hogy a magyar nemzet még fennáll. Más népeket is ért balsors, belviszály, invázió, éhség stb. s győzedelmeskedett a csapások fölött, vagy elpusztult általuk, de meg voltak küzdelmükben a harcz erkölcsi momentumai, a hol barát az ellenséggel erősebb a gyöngével, jó a gonoszszal két birokra, s a bukást a sors igaz tragikuma kíséri. A mi szegény hazánk és népünk történetében már negyedfélszáz év óta rettenetes végzet dominál: a belső árulás a titkos cselszövény rágodik életfájának gyökerén, és a külhatások romboló erejének sohasem bírhatta állami egységét ellene szegezni. A török hódoltság dulásainak s a nyomon járó idegen népek inváziójának idején ellenséges érzelmű fejedelmek és azok zsoldos hada uralkodott az ország fölött, mely jobban gyűlölte a magyar nemzetet töröknél, tatárnál, s évszázadokra szóló terveszerű ellenséges politikával igyekezett anyagi és erkölcsi létében megsemmisíteni azt, a mit a pogány betörők megkíméltek.

Azóta sokat szenvedtünk, sokat vettünk, melyet soha vissza nem szerezhettünk, sokat tanultunk, s hajdani nagyságunk romjaiból végül újra felépítettük alkotmányos államunkat, s immár 30 év óta tartó becsületes munka és kitartó fáradozások után azt hittük, végre elérkezett az ideje, hogy az egygyé lett államnak fentartójául egységes nemzetet alakítsunk e hazában.

S mit látunk e legitim, e jogos törekvéseink közepette? Azt, hogy ugyanazon

tényezők, melyek más népek életében a fentartó, éltető momentumot képviselik, nálunk idegen, ellenséges hatalmak és elvek szolgálatában megbénítják a nemzet életműködésének feltételeit, a törvényhozás akadálytalan működését.

A főrendiházban ellenzékül összeverődött elemek, melyek többsége törvényhozás egyik egyenjogu faktorát hozza a nemzet léteérékeivel homlokegyenest való elentétbe, a haza önállóságának, az állam-eszmének, a magyar nemzet aspirációinak legelkeseredettebb ellenségeiből szervezkedett. Mélyen elszomorító azt látunk, hogy nemcsak a haladásnak, de magának a hazának halálos ellenségei nem a kardunk hegye előtt állanak, megvívniok velünk életre halálra, miként a szabadságharcz nagy napjaiban, hanem a törvényhozás termeibe tolakodnak. A *Kollonicsok* a *Rajasicok*, a *Siagunák* a *Windischgrätzek*, a *Rukovinák* a bibor és viola színű taláruk és fényes katonai uniformisuk alatt adár engesztelhetetlen gyűlöletet hordanak minden ellen, a mi magyar. És ezek, a helyett hogy a haza nyílt ellenségeiként száműzetnének, törvényt hoznak a magyar állam, a magyar nemzetnek.

Jer ide, kit magyar létedre a reakció ezen sötét táborába terelt a balvégzeted; jer ide, légy bár főpap, avagy jezsuita ellenzéki *Apponyista* jer, nézz körül fegyvertársaid között — és szégyeld magad a gyalázatért, melyet nevedre hozol s arra a népre, melynek érdemtelen fia vagy! Tudd meg, hogy a haza hagyományos ádáz ellenségei között harcolsz hazád ellen, bármi czimen, de hazád ellen, tudd meg, hogy hazaáruló vagy!

Nincs ma már senki, akár mely párt-

hoz tartozzék, hogy ne lázadna vére, ha csak egy idege is magyar, ezeket látva. Az ellenzéki sajtó, a szélbali jezsuiták gyalázatos közlönyét leszámítva egyhanguan felzudulnak a reakciónak hallatlan vakmerőségű inváziója ellen, melyet találónan jellemez az ellenzéki „Egyetértés-mai számában megjelent vezércikk következő passzusa:

„Ne beszéljenek nekünk hazafiságról se a főpapok, se a klerikális mágnások! Mit ér nekünk az olyan hazafiság, mely vissza nem riasztja őket a kamarilla ördögi terveinek az előmozdításától? Mit ér nekünk az olyan hazafiság, mely kicsinyes okokból elzárkózik a magyar állam belső megizmosodásának az érdekei elől, s nem képes fölkelteni elméjükben a haza ősi ellenségeitől való idegenkedés gondolatát? Pusztá szavakkal nem győzhetnek meg minket a hazafiságról, mikor tetteikkel a reakció ügyét mozditják elő.

De nemcsak katolikus főpapságot, nemcsak a klerikális magyar főrendeket illetheti a nemzet közvéleménye jogos szemrehányással azért, hogy segítik a kamarillát, s felbátorítják a nemzet ellen való harczra. A képviselők háza megromlott parlamenti moráljában fogant meg az a hitvány taktika, mely új életre hívta odújából a kamarilla szörnyetegét. A nemzeti pártnak s a függetlenségi és 48-as párt egy részének parlamenti magatartása volt az első hívó szózat a reakció számára. Az alacsony parlamenti taktika, mely elsőnek dacolt a nemzeti közszellemmel, adta meg a bátorságot azoknak, kik most Bécsből ellenünk támadnak, s azoknak, kik hozzájuk csatlakoznak. Ez a taktika teremtette meg a parlamenti farizeuskodást, azt a gyalá-

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Gazdag házasság.

— Malot Hector elbeszélése. —
(Vége.)

Lement a léposón, szemeit könnyek homályosították el, úgy, hogy a karfába kellett fogósna, hogy el ne essék: mikor aztán leért a földre, gyorsan haladt előre, jobbra-balra nézve, mint azok szoktak, a kik félnek a megselepetéstől, de senki sem figyelt reá.

Egyenesen a szikláknak tartott s mikor kiért a pusztá helyre, futni kezdett. Többször meg kellett állania, hogy lélekzetet vegyen, de aztán tüstént folytatta útját s alig tíz percz alatt elérte a sziklát; akkor megállott, vizsgálódva körül nézett, de semmi nyugtalanító nem vett észre: nem volt ott se állat, se ember, zajt is csak a bokrok közt susogó szellő és a mélyen alatta csapkodó hullámok okoztak; a tenger felé fordult, a lemenő nap sugarai bearanyozták a felhők széleit s a láthatáron a Jersey-oldal homályos körvonalait lehatett kivenni.

Megnézte azt a kunyhót is, a melyből a multkor a határőr jött ki, üresen találta.

Bizonyára Isten akarta így.

Még egyszer átkutatta szemeivel a pusztaságot, vizsgálva, hogy nem vesz-e észre va-

lahol egy árnyat, egy fejet a bokrok mögött fölbukkanni, vagy nem hall-e valami hangot. de nem látott, nem hallott semmit.

Ekkor lecsukta szemeit, s egy rövid imát mondott, nem magáért, hanem, hogy az Isten tartsa meg szüleit.

Aztán érezve, hogy vész bátorsága s azt mondva magában, mikép minden pillanat csak gyöngeségét árulja el, hogy időt nyerjen, arczát két kezébe rejté és lassan, föltartott fővel ment a sziklapart felé; vezetve az alatta hömpölygő hullámok zaja által.

VII.

Camille, a ki számított Suzanne amaz ígéreteré, hogy irni fog, meghagyta, hogy azonnal kézbesítsék leveleit, mielőtt a levélhordó érkezik; ő szerdán jött haza; Suzanne az nap beszélt anyjával, még éjszaka irt és csütörtökön korán föltette a levelet a póstára, a mely pénteken reggel érkezik Párisba arra az időre, a mikor először hordják szét a leveleket! egy negyed vagy legkésőbb félnyolczkor meg kell kapnia.

Fél nyolczkor hoztak neki kettőt.

— A kedves kicsike.

Bizonyára beleegyeztek szülei a házasságba; s ebbeli örömeiben irt két levelet. Mindig többet tett, mint a mennyit ígért.

A ozimzés kissé meglepte, mert nem volt

olyan rendesen és szépen írva, mint töle megszokta, sőt ellenkezőleg rendetlen és elsietett volt, de ez mutatja, hogy mennyire izgatott volt Suzanne, mikor irt.

Az első szavakat nem értette:

„Őn nem tudja, hogy meg fog ölni... Becsületében bizva egy vallomást teszek. Holnap... mielőtt ezt a levelet megkapná, a flammvillei sziklákról a tengerbe vetem magamat.”

Nem folytatta tovább; de megsimitotta fejét, hogy ébren van-e.

Indulatosan törte fel a második levelet.

„Camille, bocsáss meg, úgy megbántam!” Fellelékzett, azt hitte, hogy érti: szülei kezdetben tagadó választ adtak, s akkor gondolt a halálra; de aztán megmásították szándékukat, s ekkor írta Suzanne ezt a második levelet.

Ezt olvasta tehát, de egyszerre ismét meg-hökkenve állott meg:

„Nem, nem, te vagy az oka halálomnak, én akarok meghalni...”

Miért beszél halálról?

Aztán átfutotta a levelet, s hirtelen ismét az első vette kezébe.

Igaz, meg akar halni: „Holnap, mielőtt megkapná ezt a levelet, a tengerbe vetem magam.”

Holnap, ez a mai nap.

zatos jelenséget, hogy a hazafiság hangoztatása mellett szónokolhatnak az emberek a nemzet nagy éveket ellen.

Ime soha még Apponyi Albert gróf szomorú alakja és infámis iskolája méltóbban s egyszersmind élesebben nem volt jellemezve.

BELFÖLD.

Az állami anyakönyvek.

Az országgyűlési szabadelvű párt báró Podmaniczky Frigyes elnöklété alatt tartott tegnapi értekezletén tárgyalás alá vette az állami anyakönyvekről szóló törvényjavaslatot, melyet Jellinek Arthur előadó ismertetett és ajánlott elfogadásra. A törvényjavaslat úgy általánosságban mint részleteiben vita nélkül elfogadtatván, az értekezlet végét ért.

ORSZÁGGYŰLÉS.

A főrendiház ülése.

— Az „Aradi Közlöny“ távirati tudósítása. —
Budapest, május 9.

Kezdeté déli 10 órakor.

Elnök: Szilágyi József koronaőr.

Jegyzők: Gyulay Pál, Gáll József, Bánffy Miklós gr.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor miniszterelnök Csáky Albin, Fejérváry Géza or., Szilágyi Dezső, Josipovich Imre, Tisza Lajos gr. és Bethlen András gróf miniszterek.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

A kötelező polgári házasság.

Zichy Antal régi reminiscenciákat éleszt föl, a pozsonyi diéta idejéből valókat, amelyek szerint már akkor akadt egy theologiai professzor, aki hangoztatta a szabad állam és szabad egyház igazságát. Csakhogy az időtt az effajta nyilatkozatok megdöbbenést keltettek, mert a köztudalomtól idegen ideákat hangoztattak. Azóta ezek az ideák átmentek a köztudatba s már azt az elvet, ami a pozsonyi diétán megdöbbenést keltett, hangosan követeli a közvélemény. A dolgok folyása és a viszonyok fejlődése odáig vitték a felfogásokat, hogy ma már az a nézet az uralkodó: ha a kötelező polgári házasság intézménye teljesen ismeretlen volna, még akkor is külön a magyar nemzet számára fel kellene azt tartani. Ez a magyar állam olyan, hogy különféle alattvalóinak a bölcsőtől a sirig éreznie kell, hogy van itt egy hatalmas magyar állam, melynek hatalma óvja és bünteti őket. (Helyeslés.) Ez a reform a legalkalmasabb arra hogy az állam superenociáját éreztesse min-

den alattvalójával s az a nap, amelyen a főrendek ezt a reformot magukévé teszik, az a nap a magyar történelemnek egyik legfontosabb és legaldásosabb emlékü napja volna. (Elnök helyeslés.)

Iff. Széchenyi Imre gróf barátja a haladásnak és a kormány iránt elismeréssel van, épen azért sajnálja, hogy a szőnyegpon levő reformot nem fogadhatja el. Ez álláspontra kényszeríti az a körülmény, hogy a javaslat eszméje kelleg még nincs megérve és ezzel karöltve még nincs előkészítve a talaj sem ehhez a reformhoz. A rendezésnek az a módja amint azt ez a javaslat kontemplálja, nem alkalmas a tamadt izgalmak eloszlására és még kevésbé alkalmas az erkölcsösség ápolására, mert hisz a kormány akciója a vallásosságot támadja meg, mert csorbítja vállalkozásával az egyház hatalmát. (Helyeslés jobbfelel.) Majd hivatkozik a német polgári házasságra, mely után az első évben 60% volt, az egyházi áldást igénybe nem vevők száma; nálunk sem várhatunk külön eredményt, tehát az erkölcsiség alább fog szállni. Pedig a vallásos erkölcsökre szükség van épen ma, a fenyegető szocializmus fenyegető napjaiban. Mindamellett kár volna aggodalmait elhallgattatni, ha kilátása volna, hogy a békét helyreállítaná. De mivel erre ma még nincs kilátása, a javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés balfelel.)

Szász Károly ref. püspök e reformmal szemben egyházi állása daczára arra az álláspontra helyezkedik, hogy mérlegeli: a minden tekintetek fölött álló államnak mennyire van hasznára? Es csak e szempont mérlegelése után veszi tekintetbe a többi okokat. Első sorban azt akarja, hogy ebben a fontos perczen, midőn egész életre kiható frigyünk kötése az az egyik v. másik valláshoz tartozásunk, hanem az jusson eszünkbe, hogy a magyar állam polgára vagyunk; itt születünk, itt halunk és ha az élet bizonyos kényszerűsége folytán esetleg valást cserélünk is, még sem szüntünk meg magyar állampolgárnak lenni. Az egyház magát mindig az állam kiegészítő részének tekintse; ne pedig külön államnak az államban. A protestáns egyház legfeljebb lelkiismereti szabadság védelem alkalmából helyezkedett ellentétbe néha az állammal, különben soha. A házasságot a protestáns egyház is szent intézménynek tartja, csak úgy, mint a kath. egyház, de nem a vallási kötés szempontjából. A mit a legnagyobb magyar fia, Széchenyi Béla gróf tegnap olyan fenkölten mondott, hogy előbb mindig az állam és azután az egyház a legigazságosabb. Epen ezért mint magyar ember és mint egyházi férfi egyaránt megnyugvással fogadja el a javaslatot. (Helyeslés balfelel.) Majd felel Vaszary azon argumentumára, hogy a felbonthatóság csak előmozdítja azt a spekulációt, melyet újabb és olyan sokszor árna a házassággal. Hát hiszen épen ez ok arra, hogy az ilyen spekulációkból származott és meghasonlott házasságokat fel lehessen bontani. A református egyház sohasem örvendett a hozzá áttérő híveknek, mert a

nem erkölcsi gyarapodást kizárólag csak szám szerinti szaporodást idéztek elő. (Elnök helyeslés tetetés.) Lehetetlen, — így vegzi beszédét — e javaslatot elfogadni, ha látjuk, azt a többséget, — nem a liberális nagygyűlésről, nem is a törvényhatóságok nyilatkozatairól szól, hanem a képviselőházaól szól — amivel az a javaslat ide kerül. Nem akar a közép-körhöz tartozni és ezért a javaslatot kagály nélkül és egy jobb jövő reményében megsavazza. (Zajos tetszés és helyeslés.)

Schlauch Lőrincz nagyváradi püspök mindenekelőtt tiltakozik az ellen, mintha ezt a reformot a nemzet akarná; nem ezt észlehetjük, hanem kizárólag azt, hogy az ország igazotttságban van. Egyébként konstatalja, hogy téves állítás az is, mintha az a reform a felvilágosodás tényezője volna. Ellenkezőleg azt tapasztaljuk az egyház ügyeibe való avatkozás maga után vonta mindig az államnak hanyatlását. Ez tény, a melyet bizonyít Görögország, Róma példája, ahol mindkét helyütt, az államok megromkadását jelentette a vallás erkölcsi momentumok negligatiója. Es ez természetes. Mert idők, viszonyok változnak, de az emberek mindig azok maradnak és az embereket sohasem fogják együvé forrasztani a jogelvek; azokat egyedül sz erkölcsi törvények tartják együtt. Ha a jogállam ez elvét el is fogadjuk, még akkor sem ismerhetjük el, hogy az állam jogosult a házasság intézményét magának konfiskálni. Nem az állam alkotta a házasságot, hanem a házasság szelidítette, vitte az embereket, az államig, a házasság az ok, az állam az okozat. (Helyeslés jobbfelel. Derűtség balfelel.) Tehát jogtalanul nyul az állam ehhez az intézményhez és ennél az intézménynél jogtalanul teszi át a súlypontot a vallásos térről az állami onnipotenzia terére. Addig boldog ez az ország, amig megőrzi polgárai lelkében azt a vallásosságot, ami idáig meg van. Reméli, hogy sikerülni fog ez és ebben a reményben ellene szavaz a javaslatnak. (Helyeslés a jobb oldalon.)

Kun-Héderváry Károly gróf horvát bán e javaslattal szemben azt a szempontot tartja a legfontosabbnak, hogy az ország érdeke mit kíván? Ha azt vizsgáljuk, hogy az egyházpolitika minek a következménye, azt kell tapasztalunk, hogy a közszükségleté. Es csak sajnálni lehet, hogy addig a törvényhozás ezen a téren meddő volt. Hogy ezt az eddig tapasztalt hiányt pótolja ez a javaslat, az kétséget alig szenvedhet és épen azért azt a reformot és ezt a politikát helyesli. Ha a más tereken tapasztalt haladást szemléljük, köszönettel és hálával lehetünk a kormány állandósága iránt, amely azt a haladást lehetővé tette. A jelenlegi alkotás ennek az állandó és áldásos kormányzásnak egy újabb lépése és nagy feladatnak mellett a főrendiház állásfoglalását e javaslat mellett, vagy ellen. Az utóbbi esetben okvetlenül szonyu felelősséget vesz a vallásra a főrendiház. Mert egyszer már foglalt állást a főrendiház hasonló természetű javaslat ellen és mi lett annak a következménye? Az, hogy

Térdei inogtak, egy székre rogyott. De hirtelen felegyenesedett.

Ha már az első levél után másodikat irt, miért nem változtatta meg elhatározását, mint a hogy megváltoztatta érzelmét; miért nem halasztotta a kivitelt?

Ha mellette lehetne, megmenthetné.

Habár látta az órát, még is közelebb ment hozzá: nyoloznak pár percz hja volt, s fél kilenczkor indul Cherbourgba az a vonat, a melylyel kedden is ment; ha egy pillanatot se veszít, még kelle időben megérkezhetik. Négyesével rohant le a lépcsőn, szerencsére épen akkor ment elé egy kocsi, pár sous borraivalót ígért a kocsisnak s épen akkor ért a vasuti pénztárhoz, a mikor a pénztárnok az ablakot be akarta tenni.

— Voloyes, egy első osztály.

A kocsiban elévette a leveleket, s habár feje kábult volt, mégis figyelmesen olvasta azokat nem hagyot ki semmit, nem sietett az egyikkel, hogy a másikat kezdje el, de daczára figyelmes voltának, nem volt képes elhinni, a mi azokban volt; Suzanne bizonyosan felindultságában irta azokat, de már lecsillapult. Megölelheti-e magát az ember, mikor szeretve van? Ó pedig tudhatta, hogy milyen szenvedélyesen szeretik, megmondta neki. De még ha volt is bátorsága e sziklára menni, egy végső gyöngegség, — valami csodálatos véletlen megmenthette.

Igy tette meg az utat, egyik lehetőségről a másikra gondolva, de nem merve egyik mellett sem megállapodni.

Valoyesban abba a vendéglőbe futott, a melyikben kedden szekerett kapott, s kifizetve a kocsisnak a mit kívánt, — vágatva elhaladt.

Még nappal volt mikor Dielette határhoz ért, de már a nap lement; távolról egy tömeg embert vett észre a vendéglő előtt, a kik izgatottan beszéltek, a mi előtte baljósatlannak látszott.

Leugrott a szakérről s aztán a konyhába sietett.

— Hol van Capel ur?

— Ah! szegény uraság.

A vendéglői személyzet hangja és arca szemébe kiáltották a valót.

— Lehetséges-e? mormolá, a nélkül, hogy tudná, mit mond, s hozzátámaszkodott ahhoz a széles asztalhoz, a mely mellett állott.

— Csak a dagálnak köszönhető, hogy megkapták a szegény kisasszonyt, alig van két órája, hogy hazahozták.

— Megsebesülve?

— Nem csak megsebesül az ember, mikor a szikláról esik a tengerbe.

Tehát igaz: nem kételkedhetik többé; megtántorodott.

Tessék leülni, kedves uraság; ilyen csa-

pás, mikor nem is gondolná az ember: milyen szerencsétlenség, Istenem!

Egy széket hoztak neki s körülvették.

— Látni akarom Capel urat.

— A szegény kisasszony szobájában van Capel asszonyal együtt; oda vezetik.

Fölhaladt a lépcsőkön, s megérkezve az ajtó elé, heves zokogást hallott a szobából.

Akkor elküldte a szolgát, a ki fölvezette s várt egy pillanattig, — hogy össze szedje magát.

Végre kinyitotta az ajtót; Capel ur, a ki az egy előtt, lecsúszott neje széke mögött állott, megfordult:

— Ki van itt?

— Én, Rochas Camille.

— Ön! Rochas?

Camille érezte, hogy ki kell magyaráznia magát, igazolnia kell jövetelét, de meg kell őriznie Suzanne titkát is.

— Jöttem megkérni őt.

— Ön!

— Aztán neje felé fordult!

— O volt.

Akkor karjait kitérta s csak ennyit mondott Camillenek:

— Fiam;

Francziából: Dr. IGNÁCZ L.

ime az akkor visszavetett eszme most szélesebb keretben, tovább, nagyobbá fejlődve került ismét a főrendiház elé. Nem kecsesgató tehát ezt a javaslatot elvetni, mert ki tudná, vajjon jövőre, a legközelebbi alkalommal nem fog-e még intenzívebb formában ez az eszme ide visszatérni? Es vajjon akkor bizonyos tekintetben nem lesz-e már késő jótánni a mostani állásfoglalást? (Elénk helyesítés és tetszés baifelől.) Most ha akadályozza a főrendiház a képviselőházat, mit várhat ebből? semmi, de semmi jót, ellenben csak rosszat. Tovább tartana az ideges állapot, amelynek komplikációi beláthatatlanok. Ellenben ha ez a reform keresztül megy, remélhető, mi több: bizonyos, hogy akkor visszatérnénk a békés fejlődés útjára. Ezt óhajtja és ebben a reményben megszavazza a javaslatot. (Zajos, hosszas, lelkesült éljenzés és tetszés. A szónoknak számosan gratulálnak.)

Román Miron metropolita olvasta föl ezután beszédét, amely természetesen a reform ellen irányult.

Budapest, május 9. (Saját tudósítónk távirata.) A főrendiházi ülés további folyamáról tudósítónk a következőket sűrűn gyűzi:

Szontagh Pál meleg védbeszédet mondott az igaztalanul támadott javaslat érdekében. Régi vágyát valósítja meg akkor, midőn megszavazza a javaslatot

Utána Szilágyi Dezső igazságügyminiszter beszélt. Az egyházpolitikai vitában ma mondta a miniszter legremekebb beszédét, úgy, hogy állandó volt az éljenzés midőn Brankovichot csafolta.

Román Miron Schlauch argumentumait mutatta ki, melyek merev theologiai álláspontokat képviselnek, melyekhez a javaslatoknak semmi köze. Valóságos tüntetés fogadta beszédét, melyhez fogható a magyar parlament aligha hallott eddig.

Korányi Frigyes következett szólásra ezután, a kinek beszéde alatt a klerikálisok követelték a szavazást.

Radó Kálmán indítványozta, hogy folytassák holnap a vitát, ellenben Hunyady követelte, hogy ma folytassák.

Keglevich pártolta Radó indítványát, míg Zichy Nándor a tárgyalás folytatása mellett kardoskodott. Szilágyi konstata, hogy többen vannak felírva szólasra, miután pedig félhárom elmúlt, a méltányosság parancsolja, hogy halasztsák el a szavazást.

Szlávy nagy zaj között a klerikálisok erőszakoskodása dacára kimondta, hogy a tárgyalást holnap folytatják. (Nagy zaj.)

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, május 9.

Elnök: Bánffy Dezső br.

Jegyzők: Bartók Lajos, Schober Ernő, Josipovich Géza.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor miniszterelnök, Szilágyi Dezső igazságügyminiszter, Lukács Béla kereskedelmi miniszter.

Elnök jelenti, hogy Szablonczay Miklós képviselő megválasztása ellen nem érkezett kérvény, tehát igazoltnak jelenti ki.

Wekerle Sándor miniszterelnök betérjeszt egy javaslatot a sörtermelés megadóztatásáról, valamint az új épület a Károly-József és Flórián kaszárnya és a Gellérthegy-i erdő értékesítéséről (Eljenzés.) végre, egy javaslatot és törvénykezési illetek és bélyegekre vonatkozólag.

Kinyomatják és szét fogják osztani azután kiadják a bizottságnak.

Az oláh memorandum.

Elnök: A házszabályok 154 §-a értelmében Sréter képviselő ur kér szót.

Sréter Alfréd óriási zaj közepette vádolja a román viszonyokat. Magyarország nem tűrheti el, hogy az ő közviszonyai felől a külföld

tévesen legyen informálva. Mi a szabadságért rajongunk (Látjuk! Zaj a szélsőbalról.) Felhívja a kormány figyelmét a dolgokra és kéri a miniszterelnököt, elérkezettnek látja-e az időt, hogy a magyar sajtó irodát szervezze.

Lukács Gyula; Interpellálni akart, de elejtette, és a napirend előtt szólal fel, felhívja a kormány figyelmét a kolozsvári eseményekre. A kormány tudott mindent, de nem tett semmit. Fejtegeti a román liga működését, a sajtó iroda szerepét. Kolozsváron román népgyűléseket tartanak, oly ügyesen, hogy a hatóság keze alól kibujnak azáltal, hogy azt mondják, hogy a császár mellett tüntetni jöttek össze, pedig az is hazugság. A románokkal csak erővel lehet elbánni. Rámutat a bajok forrásaira s a kormány elődeit vádolja, azok okával, kéri a kormányt, lépés-e külföldet a valódi tényállásról felvilágosítani? kétli, hogy igen! mert a Kossuth gyász alatt nem informálta helyesen a Külföldet kéri a kormányt, nyugtassa meg a házat ez ügyben (Helyesítés.)

Hock János: A kérdés egy meg nem világított oldalát akarja bemutatni. Kolozsvárt sajtóper folyik, mely alkalomból az oláhok számos hamis hírt terjesztettek, összegyűltek ott idegen konosok is a románok „pártfogása” végett. Az izgatók felállítottak ott egy sajtó irodát, mely a magyarokat a külföld előtt fekete színben tünteti fel. Ennek hatása már érezhető is a külföldön. A kormány ezzel szemben nem tett semmit, a magyar sajtóügyi osztály nem teljesíti kötelességét. A sajtóirodának nem olyan emberekből kellene állania, amint áll, hon zurnastákból, s nem azt tenniük, a mit tesznek, hanem kifelé képviselni a magyar államot. A kormány-part politikai czélokra használja fel a sajtó osztályt. Az oláh rágalomokkal szemben felkéri a kormányt, hogy e rágalomokat szállítsa le a külföldön kellő értékükre. Kéri a miniszterelnököt nyilatkozzék a dologról.

Ugron Gábor: A szabadelvű pártot vádolja, hogy a főrendiháza ő alkotta meg s most fenyegetőznek. Ezt nem tartja helyesnek. A törvényt először nekünk kell megtartani, ha azt akarjuk, más is megtartsa. Fenyegetésekkel terrorizálni semmiféle törvény honitestület nem lehet. A kolozsvári eseményekért is a liberális párt felelős. A függetlenségi párt sokszor kérte a kormányt, tegyen valamit a nemzetiségek ellen, de akkor ellenkeztek a tul oldalon ülő nagyképű urak. (Zaj. Derűltség a baloldalon.)

Elnök: Kéri Ugront, ne használjon ily kifejezéseket.

Ugron Gábor: Vádolja a kormányt hogy a sajtóirodát politikai czélokra használja fel és az államba almat nem ott alkalmazza, a hol kell. Bámolni, kell Kolozsvár polgárait, hogy eltűrik a román jövevényeket. A kormány egy főrendiházi szavazatért elvárja, hogy a haza közbiztonságát veszélyeztessék. (Zaj! Helyesítés a baloldalon.) A kormány nem kormányoz hanem korteskedik. (Helyesítés és éljenzés.)

Elnök: Napirend előtt felszólalás felett nem lehet vitatkozni!

Kovács József: Akkor csukja be a boltot, ha nem érint semmit.

Herman Ottó: Nem tartja helyesnek, hogy a főrendiház kérdését itt felvetették. Egyáltalán indítványozza, térjenek napirendre.

Sréter Alfréd konstata, hogy a főrendiház eljárását nem kívánta bírálni, csak rá akart mutatni, ki felelős a kolozsvári eseményekért (Egy hang. A kormány!) Kéri azt tudomásul venni.

Beöthy Akos helyesnek tartja, hogy a román liga eljárását itt bírálják, de Sréter felszólalásában nem tartja helyesnek, hogy kitért a főrendek eljárására és bírálat tárgyává tette.

Sréter Alfréd nem tette senki (Zaj)

Beöthy Akos: Egy törvényhozó testület eljárását bírálni nem szabad mert, ezt magára nézve a Ház sem tűrné el. A kolozsvári eseményekért a kormányt vádolja. Nem kétli, hogy a kormány ezen felszólalás után valamit tenni fog, ismét felhívja a kormány figyelmét az oláh működés internacionális voltára; az izgalomokat oláhországból szitják, bár mi az országgal békében vagyunk. Erre preczedens a történelemben nincs a kormánynak erről világos tudomást kellene szerezni, s ha tényleg szítja Románia a magyar románokat, lépjen fel a kormány. (Helyesítés.)

Wekerle Sándor miniszterelnök: A főrendiház fontosságának megóvása végett fölöslegesen voltak a felszólalások, mert senki sincs a házban, aki a vélemények nyilvánulását kifogásolni akarná. Ő is sajnálja, hogy a kolozsvári mozgalmakat összeköttetésbe hozta a felső ház tárgyalásaival szerinte Lukács is messze ment, midőn a kormányt pártpolitikával vádolta. Foglalkozik az ellenzéki szónokok beszédével s kijelenti sajnós volna, ha Magyarország oly kormánya volna, amely akkor tenne valamit, ha a képviselőház felszólítja. (Zaj.) Az ilyen apró izgatások, bár jelentéktelenek, de elnyomásukra a kormány korán tett intézkedést. Utal 1892. január 1-én tartott beszédére, melyben erre nézve ígéretet tett. A kormány minden törvényeszközt igénybe vett, sőt néhől még a törvényen tul is lépett. Konstata, hogy mi történt Kolozsváron, itt mást nem tesznek mint a vádlottakat éljenzik. A csoportosulások a legelső rendőri szóra szétesztek, ez a tényállás, ez pedig nem igényel szigorú intézkedést. A vidéki lakosokon kívül ott csak hírlapírók vannak jelen, egy olasz és 3 román hírlapíró: más tekintetben a külföldi sajtó ott képviselve nincs. Ezek ugyan átalakultak sajtóirodává, amely táviratokat is akart feladni, de a személyazonosság nem lévén megállapítható, nem fogadták el azokat, különben is az állam érdekét védő valótlán táviratokat az állam nem továbbítja. — Arról is gondoskodtak, hogy a külföld hű információkat kapjon. — Visszautasítja a sajtóiroda ellen felhozott vádakot és védi annak tisztviselőit. Az információ szolgálat tekintetében is eléggé jól állunk, mert a szolgálat rendezve van minden állammal szemben. Már előre óvta ez az iroda, a külföldi sajtót, hogy valótlán híreknek tért ne adjon. Megjegyzi, hogy az egyéni jogok tekintetében szabadságot akar adni a nemzetiségeknek, de az itteni felszólalások nélkül is intézkedett a kormány, hogy az állam tekintélye meg ne sértsessék és a rend fentartassék. Beöthy megjegyzésével foglalkozva kijelenti, hogy nem mulasztotta el a szükséges intézkedéseket megtenni. Kéri, térjen a ház napirendre.

Bizottsági jelentések.

Nagy Sándor előadó betérjeszt a zárszámadási bizottság 629. és 630. számú jelentéseit.

Elnök: Kéri a házat, hogy mivel az igazságügyi miniszter nem lehet jelen, a vallás szabad gyakorlatáról szóló javaslatot halasztsák el. E héten indítványozza ne legyen ülés, hanem csak jövő szerdán, s ekkor tárgyalják a már kitűzött javaslatot. A ház az előterjesztést tudomásul veszi.

Ülés vége 12 órakor.

Városi közgyűlés.

Arad, május 9.

I.

Mintha az uborka évad már kezdetét vette volna városunk közéletében, oly aránytalan csekély érdeklődés kísérte a mai közgyűlési ügyrend letárgyalását, pedig három olyan kérdés is foglaltatott benne, melyeknek csak egyike is máskor nem csak egy egész közgyűlés folyamán, hanem az előző napokon is izgalom és érdeklődésben tudta volna tartani a kedélyeket. A Kossuth kultusz zivatar terhes fellegei, melyekből szélbali nagy hazánkfiai csak pár héttal ezelőtt is még pusztító villámok leidézésével fenyegetődöztek, ma hűvös ködpáráként oszlott el a magas mennyezetű teremben, mely elől a jelenlevő közönség önkénytelenül gombolkozott be állától — s s e b é i g.

Azonban igaztalanok volnán a felszólalt függetlenségi párti korifeus iránt, ha öszintén nem méltatnók az ő álláspontjából egyébként érthető felszólalásában a helyes mértéket és tapintatot. Viszont Varjassy József válasza is megfelelt úgy tartalma, mint diszkrét rövidegégénél fogva a mostan uralgó általános közérzetnek.

A vízvezetési és csatornázási szerződés módosításai és az egésznek végleges szövegezése a szakbizottságok mellözésével lett a

közgyűlés elé terjesztve és elfogadásra ajánlva. Ez több oldalon agályt keltett, a melynek az illetők helyiely közel nem minden keserűség nélkül kifejezést is adtak. De felszólalók még csak szavazásig se tudták a kérdést a hallgatóság körében érlelni. Elfogadtak mindent mindenestől.

Es azután fölkeltek és mentek az atyák, ki erre, ki arra, ki azért mert dolga volt egyebütt, ki pedig azért mert elunta magát emitt, és egyik sem gondolt rá, hogy az ügy-sorozat végében szerényen meglapulva setteng egy tétel, melyből ha ügyes kezek pattantják ki, nekik elévülhetetlen kortes érdemeik, a városnak pedig kemény 4000 mond négy ezer forint évi több kiadása származzék, egyenértékül nyeretvén egy bizalmas papocská, a ki bőjti és ünnepi napokon a polgári házasság, a kárhözatos liberálizmus, a magyar törvényhozás ellen tartott volna dörgelmes ha z a fia s beszédek, gyűjtött volna szorgalmasan péterfíllérek, és terjesztette volna a jezsuita misszió épületes, propagandáját. Es nem is az elszánt kis fekete seregecskén mult, mely a terem délkeleti sarkában jobb ügyhöz méltó kitartással lesipuskáskodott, hogy az ügyesen kieszelt kortescsiny nem sikerült; szerencsére mindössze sem volt több Aradon 15-nél, a ki a dolgot sarkalta, mert különben a mi városi képviselőink éberségétől — püspökséget is megszavazhattak volna Gájnak az aradi polgárság zsebére.

II.

F á b i á n László főispán elnökléte alatt jelen voltak S a l a c z Gyula polgármester, I n s t i t ú t ó r i s Kálmán főjegyző, S a r l o t Domonkos főkapitány, P a r e c z István, V a r j a s s y Lajos tanácsnokok, K á d a s Kálmán aljegyző, Bing Ede, Steiner Jakab, Boros Vida, Sallay Béla, Walder Gyula, Marschall Lajos, Böhm Lajos, Reicher Béla, Schusztér Illés, Tisch Mór, Schusztér Henrik, Neumann Ede, Prodánovits Döme, Steinhardt Mór, Kohn S. N. Barth Lajos, Robitsek Agost, Lócs Rezső, Schöpkesz Ede, Ráthy Viktor Péterffy Antal, Madarász Antal, Pekár Károly, Neuman Dániel, Bund Henrik, Dániel Kálmán, Szondy Béla, Virág Lajos, Mayer Miksa, Rozenberg Lipót, Bing Ede, Pozsgay Lajos, Tarjányi Vilmos, Mihig Mátyás, Domonkos Lajos, Urbányi Béla, Hegedüs László, Eles Armin, Walfisch Armin, Blaskovits Antal, Mittner József, Nesnera Aladár, Hadanyák József, Klein Ignác, Zemplényi Sándor, Reicher Ferencz, Csiky Károly, Tedeschi Viktor, Kiss István, Tóth József, Rosenberg Miksa, Vizer Lajos, Dományi József, Háas Sándor, Ring Lajos, Svaroz Jenő, Barabás Béla, Kugler István, Bonts Döme, Pál Károly stb. bizottsági és Sorbán János főispáni titkár.

Elnöki főispán a gyűlést megnyitván, a polgármesternek lapunkban egész terjedelmében közölt havi jelentését tudomásul vették.

A belügyminiszter kétréndbeli intézvénye melylyel a módosított tűzrendészeti szabályrendelet és a cselédtánczokról szóló szabályrendeletet jóváhagyta, tudomásul szolgál.

A vágóhídi kazánfűtő fizetése 200 frtról 240 frtra felemeltetett.

Az aradi országos vásárok árulási idő beosztásának megváltoztathatása czéljából a vásár tartalmának egy nappal való megtoldásáért felírnak a belügyminiszternek.

Az Angyal-utca szabályozásával kapcsolatos kiegészítések engedélyeztettek.

A tanács jelentése, melylyel K o s s u t h Lajos emlékének megörökítése iránt három megyetvhatóságának átirata fölött, mint tárgytalan fölött napirendre tért ajánl, B a r a b á s Béla, V a r j a s s y József, R o z e n b e r g Miksa dr. és F á b i á n László elnöklé főispán felszólalása után nagy többséggel elfogadtatott.

S z e k e r e s Albert kérelmére a sertés-tartási szabályrendelet módosítására S a r l o t Domonkos főkapitány elnökléte alatt P o z s g a y Lajos főorvos, D o m o n k o s Lajos, E. I l l é s László és M i t t n e r József küldettek ki.

D o b r ó József a III-ik kerületben megválasztott törvényhatósági bizottsági tag igazoltatott.

Az ó-vár-tér telkesítésére vonatkozó miniszteri intézvény tudomásul vétetvén, elvben elfogadtatott.

N e s s e l Ferencz pénztári ellenőr feyelmi ügyének befejezése után 578 frt évi nyugdíjban részesül.

A Hertschka ösztöndíj két üres állomását P i c h l e r József és P a t a k i Sándor tanulókkal töltötték be.

A márcziusban elő- és leirt állami adókra eső községi adók elő- és leirtak.

A vízvezeték és csatornázás szerződési pontjainak módosításánál.

P a r e c z István előadó terjesztette elő a lapokban már közölt tanácsi jelentést.

T e d e s c h i Viktor kéri a módosításokat a vízvezeteki és jogügyi bizottságnak kiadatni.

S t e i n h a r d t Mór dr. tiltakozik a szakbizottságok kikerülése ellen.

S a l a c z Gyula azt hiszi, hogy azért akarják a módosításokat a bizottságoknak kiadatni, hogy az ügy egy hónapi halasztást szenvedjen. A bizottságok tagjai jelen vannak a közgyűlésen, ám vitassák meg a kérdést. Kéri a javaslat elfogadását.

F á b i á n László főispán kijelenti, hogy a tervezeteket már elfogadta a közgyűlés, jóváhagyta a belügyminiszter s a módosítások oly lényegtelenek, hogy azok itt is elintézhettek. Kéri a módosítások részletes tárgyalását s ha a tárgyalás során kétely merülne fel, csak akkor adják ki az ügyet a bizottságoknak.

A közgyűlés a főispán indítványát egyhangulag elfogadta. A részletes tárgyalás során.

H e g e d ü s László a természetes szűrőkre vonatkozó módosítás ellen szól mert az ellentétben áll a szerződés 7-ik pontjával.

S t e i n h a r d t Mór aggályokat táplál s jobban szeretné, ha a város építené ki a víz-műveket.

P a r e c z István nem osztja Steinhardt aggályait.

H e g e d ü s László Steinhardt indítványa mellett szólott.

P a r e c z István kéri a módosítások eltoadátását.

A közgyűlés a módosításokat elfogadta s a további teendőkkal a polgármestert bízta meg.

A Kossuth utcza laktanyánál felmerült 257 frt 76 kr több kiadás megszavaztatott s illetve engedélyeztetett.

R u d n y a n s z k y Gyula lakbérfizetési halasztás iránti kérelme elutasított s ha június 1-ég nem fizet, lakásbérletétől elmozdítják.

Az aradi versenyegyletnek egy díj kitűzésére ezer korona megszavaztatott.

R u f Mária, O b s t m a y e r András, R e t k o v s z k y János, J o r g o v i t s Kornél és F a r k a s Ernő új épületeikre községi adómentességet nyertek.

A gáji róm. kath. plébánia felállítása ügyében beadott kérvényt a tanács elutasításra ajánlja.

K e r e s z t e s Gyula szerint a gájiaknak csak az a hibájuk, hogy magyarok és hogy Aradhoz tartoznak, ezért nincs parochiájuk. A kérvényt pártolja.

B o r o s Vida konstatálja, hogy csak néhány gáji ember kívánságáról van szó. Elénken emlékezik, hogy a város már egyszer akart administratost adni a gájiaknak. Nem kellett. Plébánost 10,000 frt beruházással és 2000 frt évi kiadással nem adhat a város. Ha nem részesülnének a gájiak vallási ellátásban, akkor szívesen teljesítené a kérelmüket, de a minoriták ellátják őket úgy, hogy külön plébániára nincs szükségük. Pártolja a tanács javaslatát.

S a l a c z Gyula polgármester kéri a tanácsi javaslat elfogadását.

M i t t n e r József pózteli kortesbeszédben méltatta a „malasz” fogalmát.

F á b i á n László elnöklé főispán kijelenti, hogy ha gáiban plébániára volna szükség a tanács nem zárkozott volna el a kérelem elől. A város ma nincs olyan helyzetben, hogy hiába való kiadásokat tegyen.

A szavazás megejtetvén, a gáji plébánia felállítás iránti kérvény 24 szóval 13 ellen elutasított.

R á m e r István rendőrhadnagynak és M o l d o v á n Balázs irodatisztnak egészségük helyreállítására 4 illetve 6 heti szabadságidő engedélyeztetett.

Ezután elnöklé főispán a közgyűlést be-rekesztette.

Ulés vége este 7 órakor.

Városi közügyek.

— Aradváros közegészségügye. Kivonat Arad szab. kir. város főorvosának 1894. április havi egészségügyi jelentéséből. A hőmérő legmagasabb állás C 0+23.9 ápril 30 d. u. legmagasabb állása C 0+1.0 ápril 1. éjjel jegyeztetett.

A légsulymérő állása 767.3 mm. legmagasabb és 752.2 mm. legalantabb pont között ingadozott.

Az időjárás enyhe, meleg, derült, felette száraz és szeles volt. Kissé esett 9 nap csepeget egyszer; égháboru esővel volt háromszor eső nélkül dörgött egyszer. A csapadék magassága 23 mm. Uralgó szélirány volt a keleti.

A közegészségi állapot az előző havhoz hasonlóan kedvezőleg alakult. — A városi halottak száma még 4 esettel kevesebb volt mint márcziusban s a városi ujszülöttek száma 56 e s e t t e l haladta meg.

Tulnyomó számban a hurutos-lobos s a gümökörös tüdőbajok jelentkeztek. A csuszinte gyakori volt.

A fertőző betegségek közül a difteritis-járvány csökkent s 17 új esettel volt bejelentve halálosan végződött háromszor. A Croup egy halálos esettel van bejegyezve.

Előfordult a kanyaró négyszer; a báránymiló egyszer.

Trachomával a vidékről 3 új eset került orvoslás alá, a kórházban kezeltetik 12, háziilag 1, Idegen 9.

Kórházakban ápolat betegek: Megyei kórházban Maradt 175, szaporodott 186, együttesen ápolatott 361. Ebből gyógyult 143, javult 46, elhalt 21, maradt 151, Izrael kórházban Maradt 8, szaporodott 14, együttesen ápolatott 22. Ebből gyógyult 12, javult —, elhalt 2, maradt 8.

Elhunyt összesen 105 egyén, ezek közül 55 fi, 50 nőnemű, idegen 19, városi illetőségű 86.

A városrészek szerint elhalt a városi lakosok közül: belváros 24, Pernyáva 20, Sarkad 15, Ujtelep 4, Gáj 7, Sága 8, Poltura 1. A kórházakban 9.

Fő halálokok: vele született gyengeség és alkati hiba 8, rángás 12, tüdővész és aszkór 25, tüdő és mellhártyalob 15, agybaj 7, szivbaj 4, hashártyalob 2, torokgyík 1, difteritisz 4, bélhurut 2, veselob 1, rák 5, aszkór 2, genyver 1, végelgyengülés 6 stb.

Baleset 2. Ongyilkosság 1. Halva született 9.

Az összes elhaltak közül orvosoltatott 93.

A városi halálozás évi aránya e hóban (a polgári népességhez képest) 233 pro mille.

Korra nézve elhunyt a városi lakoságból 1 évig 33, 2—5 évig 6, 6—10 évig 2, 11—20 évig 4, 21—30 évig 4, 31—40 évig 6, 41—50 évig 9, 51—60 évig 13, 61—70 évig 6, 71—80 évig 2, 80 év felett 1.

Elve született az anyakönyvi kivonatok szerint 151 (26-al kevesebb mint márcziusban) ezek közül 78 fi, 73 nőnemű, törvénytelen 2, iker 3 pár, szomszéd községbeli illetőségű 9, városi illetőségű 142.

A városi ujszülöttek évi aránya e hóban (a polgári népességhez képest) 385 pro mille.

Házasult 38 pár.

Orvosi rendőri hullaszemle tartatott 6 esetben. Orvosrendőrileg vizsgáltatott 153 letartóztatott egyén.

A dajkált kiseddek létszáma volt április végén 228.

IDŐJÁRÁS.

Legnyomás: reggel 7 órakor 761.6 milliméter, délután 2 órakor 759.8 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 13.0, délután 2 órakor C° + 23.8. Szei iranya és ereje: reggel 7 órakor EN. 5, délután 2 órakor N. 5. Felhőzet: reggel többnyire derült, délután többnyire derült. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

IDŐJÓSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerinte: ma reggel a következő időjárás várható:

Május 10. 2

Változó felhőzet. — Enyhe. — Száraz. — Délén csapadék.

Villamos vasut Arad és Szeged között

Már csaknem egy évtized óta bizonyos időszakokban megjelenik a lapok hasábjain a hír, hogy ezen vagy azon a vasuti vonalszakaszon behozzák a villamos közlekedést.

Legelőször a budapest-bécsi villamos vasut eszméje merült fel, de ilyen nagy vonalon a kísérletezés oly óriási összegbe kerülne, hogy attól a MÁV. igazgatósága elállott.

Tavaly ősz óta mióta Zipernowsky új villamos vasuti rendszerét ismertette az akadémiában, a villamos vasutak eszméje már nagyon közel áll a megvalósuláshoz.

A MÁV. igazgatósága újból tárgyalta a dolgot, de érdemlegeshatározatot nem hozott. Az arad-csanádi egyesült vasutak igazgatósága azonban már az őszön elhatározta, hogy kísérletet tesz a villamos vasutakkal.

A terv persze nagy befektetést igényel. Az egész vonalon villamos vezetékkel kell felállítani, ami igen jelentékeny összegbe kerül a kocsikátalakítása is nagy összeget fog fölemészteni. Az eddigi vasuti személyzet egyelőre hasznavehetetlen lesz a új személyzetet kell szerezni.

Ha a kísérlet nem sikerül: úgy a vasut igazgatóság ez évi mérlege veszteséggel záródik. De viszont ha a villamos vasut beválik: az eddigi jövedelem egyszerre megkettőződik.

A közlekedésnek jelentékenyen gyorsabbátétele a forgalom emelkedését vonja maga után a anyag is sokkal kevesebbe fog kerülni mint a gőzgépeknél. Az eddigi vasuti személyzetnek fele nélkülözhető lesz, aminek természetes következménye a kiadások jelentékeny csökkenése.

Az igaz, hogy a tervezett felső vezetékkel nem érhető el oly gyorsaság, mint az alsó vezetékkel a forgalom is sokkal több zavarnak lesz kitéve, de az alsó vezetékes rendszer behozatalához szükséges volna egész új sinek lerakása, új vasut építése, ily óriási áldozatra pedig egyetlen társaság sem hajlandó.

Nagy összegbe fog kerülni a felső vezeték felállítása is.

A vonal mentén ugyanis egyik oldalról távirda-sodronyok, a másik oldalon pedig telefon-sodronyok vezetnek. Mindkettőt egy oldalra tenni nem lehet, mert akkor az egy időben működő villamos áramok egymást annyira zavarják, hogy mind a telefon, mind a távíró használhatatlan. A villamos vasut erős felső vezetékének felállításánál a távírdai igazgatóság bizonyára nagy nehézségeket fog emelni.

A kísérletezés sok pénzbe kerül, de a siker majdnem bizonyos.

Igy tehát az egész világon az egyesült arad-csanádi vasutless az első melynek vonalait villamos vasuti kocsik futják meg. A villamos menet természetesen ha a kísérletek beválnak — először az arad-szegedi vonalszakaszon rendezik be.

HIREK.

Május 10. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Antonin. — Protestáns naptár: Antonin. — Görög-keleti naptár (Április 28.): 9. vértanú. — A nap két óra 19 percet, — éjszaka 7 óra 3 percet tart.

Szabadságharczi emléktárgyak országos múzeuma (székhely: H-ik emelet) nyitva van minden nap délelőtt 10-12 óra délután 2-4 óráig. Bérlet díjtalan.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van szerdán és szombatonként 3-4-ig és pénteken 11-12-ig. Helyiség: Poigári iskola. Földszint.

— **Személyi hír.** Bulcsi J a n k y Lajos tábornok, honvéd lovassági dandárparancsnok tegnap este Szegdről Aradra érkezett.

— **A hivatalos lapból.** A király, E o w Benedek főconsulnak Cardiffban, saját kérelmére történő állandó nyugalmazása alkalmából, sok évi, buzgó és igen sikeres szolgálata elismerésül a Lipót-rend lovag-keresztjét díjmentesen adományozta.

— **A trónörökös Aradmegyében.** Ma utazik el *Ferencz Ferdinánd* főherczeg prezumtiv trónörökös Kisjenőről, a hol *József Agost* főherczegnek és nejének vendége volt. A trónörökös tegnap délelben — mint levelezőnk táviratozza — a vasuthoz kísérte ki a főherczegi párt s igen szívélyesen búcsúzott el tőlük. A főherczegi pár Münchenbe utazott, hogy jelen legyen *Amália* herczegné temetésén. *József* főherczeg vasárnap reggel érkezik Kisjenőre.

— **Ferencz-Ferdinánd fogságban.** Furesa kis baleset történt most *Ferencz-Ferdinánd* főherczeggel, mikor Kis-Jenőre utazott, hol — mint megírtuk — *József Agost* főherczeg vendége. A főherczeg szalonkocsiját ugyanis Kétegyháza a vegyesvonathoz csatolták utolsónak. Mikor a vonat Kis-Jenőre érkezett, az utasok már mind kiszálltak a kocsiból csak a főherczeg nem volt látható, mert a trónörökös be volt zárva szalonkocsijába. A főherczeg hiába erőlködött azon, hogy a kocsit beltről kinyissa. Megpróbálták a kocsit kívülről is kinyitni, de ez a kísérlet is hiábavaló volt; a ki pedig ki tudta volna nyitni az ajtót, a kalauz, megfedekezett arról hogy az utolsó kocsiban is van utas. Az állomásfőnök végre előkerítette a kalauzt, a ki halálra rémült, mikor megtudta hogy miről van szó. A kalauz sietve kinyitotta az ajtót s a főherczeg elhagyhatta pár percnyi önkéntelen fogságát.

— **Aradváros vízvezetéke és csatornázása.** Ardváros törvényhatósági bizottságának tegnapi közgyűlése elfogadta azokat a módosításokat, a melyeket a város vízvezetéke és csatornázása létesítésére kötendő szerződés tekintetében a vállalkozók kívántak, s így a szerződés megkötését ma már mi sem gátolja. A közgyűlés a további teendőkké *Salacz Gzula* királyi tanácsos, polgármestert biztalmazta.

— **Nem lesz Gájban plébánia.** A város közgyűlése tegnap elutasította a gáji lakosoknak a gáji róm. kath. plébánia felállítására iránti kérvényt.

— **A községi eljárások vámkedvezménye.** A kereskedelemügyi miniszter leiratban tudatja Aradmegye s a többi törvényhatóságokkal, hogy a községi eljárások s azok fogatai oly utazásoknál, melyeket sorshuzás, ujoncz állítás, vagy ellenőrzési szemlék alkalmával tesznek, az általuk érintett vámvonalakon vámentesen közlekedhetnek. De oly helyeken, hol a vámszedés bérbe van adva, ezen kedvezmény a bérlelőkkel szemben nem érvényesíthető, ellenben a most érvényben levő vámbérletek lejáratával a vámszedés bérletre vonatkozó szerződés jövőbeni megkötése alkalmával az eljárások ezen vámkedvezménye feltétlen biztosítandó lesz.

— **Szabadságolások a városnál.** Az közgyűlés *R á m e r István* rendőrhadnagyának négy heti, *M o l d o v á n Balázs* irodatisztának pedig 6 heti szabadságidőt adott.

— **Öngyilkos szabó.** Tegnap reggel gyorsan terjedt el a városban *Freiberg Samu*, szabómester öngyilkosságának híre. Az öngyilkosság részleteiből a következőket mondhatjuk el. *Freiberg Samu* tegnap reggel egész rendes kedély állapotban kelt fel, mondhatni yig kedélyben. Öltözködés közben azonban, szinte rögtön, mintegy hosszú tervezgetésnek hirteleni elhatározásától megkapatva

felragadta az asztalon levő rendes evő kést és torkán sebet ejtett a nem valami éles késsel. Felesége ijedten kiáltott férjére:

— Mit akarsz?

Mire ő azt felelte, miközben igyekezett a késsel halálra sebezni magát: *M e g k e l l h a l n o m*. Felesége erre ki szaladt az udvarra és segítségért kiáltozott, hanem mire visszatért, addig *Freiberg* olyan sebet ejtettnyakán, mely halálos volt, összes ereit átvágta torkán. Öngyilkosságának okát nem lehet bizonyosan tudni. Némelyek zilált anyagi viszonyokról beszélnek, hanem sokkal valószínűbb azon buskomorság, mely már hetek óta lekötvetartjakedélyt. Mindenesetre nagy okának kellett lennie, hogy az öngyilkosságra szánta el magát, hátra hagyva a bizonytalan jövőnek nejét és négy gyermekét.

— **Aradi mérnök — Nagyváradon.** Nagyváradot közúti vasut építése foglalkoztatja mostanában. Ezen fontos kérdéshez *R o z v á n y Pál* aradi magán mérnök is hozzászólt, a mennyiben egy villamos közúti vasut felépítésének tervezését nyújtotta be Nagyvárad tanácsához melyben önmozgó kocsikkal felszerelt közúti vasutba kér a várostól engedélyt kötelezi magát, hogy a vasutvonalat egy évfélévalatt kiépíti oly föltétel alatt, hogy 42 év múlva azt teljesen ingyen a várostulajdonába megáta. Az újabb beadványt a tanács a közgyűlés elé terjeszti, mely azt az illetékes bizottságoknak fogja, kiadni véleményezés végett és így az e havi közgyűlés nem fog még véglegesen határozni a *Mezey Mihály*val kötendő szerződés tárgyában, mely ugyancsak a közúti vasut kiépítésére vonatkozik.

Az érdekes beadvány, nem kis szenzáció okozott tegnap a városházán.

— **Elet és halál.** Az orvosi hivatalnak a születés és halálozást jelentő buletinjéről örvendetes számokat olvasunk le, gyarapszik a kis honpolgárok és honleányok száma. Születettek az elmúlt héten összesen 34-en, még pedig 21 fi és 13 nő, a születés évi aránya 38.6 pro mille. Meghalt összesen 29, ebből 17 fi és 12 nő; a halálozások évi aránya 32.9 pro mille.

— **A meglöpött naiva** *Malheur* esett az arad-nagyvárad színtársulat ujonnan szerződött bajos kis naivájával *N o v á k Irén*nel, a kit tegnapelőtti debütje alkalmával olyan rokonszenvesen fogadott a nagyvárad közönség. Egy *Geiger* nevű ismert gazember csalt tőle ki 16 forintot a leggyafurabb módon. A fiatal naiva ugyanis a napokban érkezett Nagyváradra, a mit *Geiger* megtudva, rögtön jelentkezett nála, hogy majd hazaszállítja neki a csomagját, csak adjon neki rá pénzt. *Geiger* erre át is adott neki 16 frtot, a mit *Geiger* még aznap sietett elkártyázni és elinni. *N o v á k* tegnapelőtt kétségbeesve panaszkodott, hogy a csomagját még mindig nem hozták el, pedig abban van a kosztümje is, a miben estve játszania kell. A színtársulat egyik tagja felvilágosítást nyert a vasutigazgatóságtól, hogy a csomagot még nem váltották ki, *Geiger* tegnap már elfogta a rendőrség — de a pénznek már hült helye sincs.

— **Csirketoivaj.** Már a napokban megemlékeztünk arról, hogy a *Flórián-utca* és környékén valami csirke tolvaj ütötte fel tanyáját, ki sorra veszi a házakat, s mindenütt talál valamit, amit saját czéjlaira fel tudván használni, ellop. Hanem érvényes alkaptányunknak sikerült végre kézrekeríteni a *fifikus* tolvajt, ki nemere nézve nő. *V a r g a Erzsébet* a híres személy, kire a vállalat alkalmával öt betöréses lopás sült ki. Lopásait az teszi még érdekesebbé, hogy onpa városi hivatalnokokat lopott meg, mintegy kihívta a büntető közegeket. Az elpott csirkék mellett megkerült *J o s e f Bala* a múlt héten elkallódott dnyhaja és ruháemléje is, melyeket szintén *V a r g a Erzsébet*nél találtak meg. A léprekerült jó madár nem sokára meg fogja kezdeni — a magányban való elmélkedést.

— **Magyar tanulóok** *Konstantinápolyban.* A budapesti keleti tanfolyam hallgatói kik kö-

zött a r a d i f i u i s v a n n é v l e g S z a l a y K á l m á n S z a l a y K á r o l y ü g y v é d f i a, t e g n a p e l ő t t B u l g á r i á b ó l K o n s t a n t i n á p o l y b a é r k e z t e k. F i l i p p o l i s b a n a k i r á n d u l ó h a t K o l c s e v k é p v i s e l ő s a p o l g á r m e s t e r f o g a d t á k s g o n d o s k o d t a k k é n y e l m e s e l l á t á s u k r ó l. A t a n u l ó k m e g l á t o g a t t á k a k ö z i n t é z e t e k e t, i s k o l á k a t s a z I z v o r b o r t e r m e l é s s z ö v e t k e z e t n a g y t e p é t.

— K ö z r e n d ő r i á l l á s o k v a n n a k ü r e s e d é s b e n a v á r o s n á l. P á l y á z h a t e z á l l á s r a m i n d e n k a t o n a v i s e l t e m b e r, k i i r n i s o l v a s n i t u d e z e n f e l t é t e l e k m e l l e t t m i n d e n i d ő b e n j e l e n k e z h e t a v á r o s n á l.

HYMEN.

Bulcsi Jankó Kocsárd, m. kir. honvéd-husár főhadnagy, bulcsi Jánky Lajos tábornok, honvéd levassági dandárparancsnok fia ma délután fél 2 órakor esküszik örök hűséget a minoriták aradi templomában kézdiasárhelyi Vásárhelyi László orsz. képviselő, aradmegyei nagybirtokos és neje szül. Purgly Teréz bajos szeretetreméltó, kedves leányának Tresska kisasszonynak.

Altmann Gyula csermői kórallatorvos eljegyezte Lacza János gazdatiszt bajos és kedves leányát Ilonka kisasszonyt.

GYÁSZROVAT.

† Grünberger Miksa haláláról részvétellel vettük a következő gyászjelentést: Özvegy Grünberger Miksáné szül. Naschitz Emilia, valamint gyermekei Gyula és Aranka, ugyszintén testvérei, sógorai és sógornői nevében fájdalomtól szívvél tudatják a forrón szeretett férj, illetve apa, bátya, sógor, rokon és jó barát Grünberger Miksának f. évi május hó 8-án reggeli 6 órakor, élete 35-ik és boldogsága 5-ik évében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A drága halott hült tetemei folyó hó 9-én délután 4 órakor, az aradi izr. sírkertből fognak örök nyugalomra tétetni. Aldás porai fölött! Zimándujfalu, 1894. május hó 9-én. A gyászoló család.

EGYLETEK, TARSULATOK.

(*) Meghívás. Az „aradi ált. munkás betegsegélyző-egylet” eleki előhelye f. é. május hó 27-én vasárnap délután 3 órakor az eleki községi leányiskola helyiségében rendes évi közgyűlést tart, melynek napirendje a következő: I. A központi és előhelyi 1893. évi számadás előterjesztése. II. A felügyelő-bizottságnak megválasztása. Választatik: egy elnök, egy helyettes-elnök, két jegyző, két számvizsgáló, két ellenőr és négy póttag. (Egy évi időtartamra.) III. A megbízott (Pénztárnok) javaslatba hozatala. IV. Indítványok és netáni felszólamlások. V. Két jegyzőkönyv-hitelesítő megválasztása. Ezen rendes évi közgyűlésre t. az egyleti tagtársunkat tisztelettel meghívjuk; egyben felkérjük a tagság igazolásául tagkönyvét magával hozni. — Kelt Eleken, 1894. évi május hóban. A felügyelő választmány nevében: Hécsel János egyleti elnök. Zsák János, egyleti megbízott.

(*) Tűzoltó egylet. E hó 6-án Nagy-Halmágyon Páris Gábor járási főszolgabíró elnökle mellett tartott ülésen önkénytes tűzoltó egylet alakult. — Az egyletbe ez ideig 48 rendes és 51 pártoló tag iratkozott be. — Az alapszabályok elkészítésére 9 tagu bizottság küldetett ki. — E gyűlésen az egylet tisztikara is meg lett választva. A tisztikar a következő tagokból alakult meg: főparancsnok: Schveiger Miksa, alparancsnokok: Horváth Géza és Zöldi Gyula, segéd-tiszt: Nagy Vilmos, orvos: Weisz Armin dr. járási orvos, pénztárnok: Mihajlovics Doszic, szertárnok: Hunger István és Schmalcz János. Az intézmény iránt nagy az érdeklődés, és hihetőleg mind a rendes, mint a pártoló tagok száma még szaporodni fog.

MULATSÁGOK.

(=) Az ellemisták majálisa. Ezerötszáz gondatlan, kedves gyermek kacajától volt hangos tegnap a családi nagyerdő. Az összes aradi fiu elemi iskolák apró növendékei cselekedték meg az első majálisát, a melynek pom-

pás idő kedvezett. A tanítótestületek élénk részt vettek a gyermekek örömeiben. Délben egy órakor erdei ebéd volt, a melyen számos tanügybarát és hírlapíró is részt vett. Az első felköszöntőt Csik János mondta Salacz Gyula polgármester, iskolaszéki elnökre. Edvi Illés László a hölgyeket, Hrabovszky Lajos Zaráy Ödönt, mint házigazdát és Vagács Agoston Millig József iskola-felügyelőt éltették. Délután táncz volt. A kicsinyek este 7 órakor vonultak az egy soká feledhetetlen nap emlékével csengő-bongó zeneszó mellett a városba.

(=) Redukált juniális. A múlt héten jeleztek, hogy az aradi kir. főgymnázium ifjusága június 2-án tartja, az ifjabb hölgyvilág előtt nagyfontosságú juniálisát. Most — értesülésünk alapján — redukáljuk a juniális, nem értékében és érdekében, hanem idejét illetőleg. Ugyanis a főgymnázium az állami reáliskolával együtt május 26-án tartja meg majálisát, melyre előre is felhívjuk a kedélyesen és fésztelenül mulatni vágyók figyelmét.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

* Nagy munka Magyarországról. „Magyarország megyéi és városai” cím alatt a maga nemében igazán egyetlen vállalat indult meg Budapesten, mely magában foglalja megyék szerint Magyarország földrajzi, történeti, természeti, műtörténeti, néprajzi, mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi, közlekedési, közigazgatási és társadalmi viszonyainak ismertetését. Minden megye leírása, a legjobb vidéki erők közreműködése és kiváló szakemberek felülvizsgálása mellett történik. A kiadás élén egy előkelő nyomda áll, a kiadást Kormos Alfréd vezeti; a munka szerkesztője dr. Sziklay János. A szerkesztési felülvizsgálatra eddig is szerencsés volt megnyerni a szerkesztőség a következőket: dr. Lóczy Lajos, Pastiner Gyula, dr. Erdélyi Pál, dr. Német József, Strausz Adolf, Gonda Béla, Follinus Emil, Visontai Soma, dr. Borovszky Samu, Császár Imre. Ezekon kívül még több jeles szakembernek előleges ígérete van biztosítva. A művet számos díszes kép fogja magyarázni. Az első füzet Abauj-Torna vármegyével fog kezdődni, s már a jövő hónapban megjelenik.

* Budai könyvesház. Az utóbbi időkben meglehetősen számmal lepték el a könyvpiacot azok az ugynevezett füzetes regénycarnokok. Legtöbbször rövid életűek a vállalatok, rendszeren megszűnnek épen olyan észrevétlenül mint amily csendesen megindultak. E füzetes vállalatnak egy újabb példánya fekszik előtünk, mely tán, ha megmarad a maga egyszerű mivoltában, úgy meg fog élni. A cs. Endre a szerkesztője a Budai Könyvesház című füzetes és most megindult szépirodalmi vállalatnak. Egy-egy füzet ára 20 fillér, előfizetheti lehet reá a Budai könyvesház szerkesztőségében Budapest I. Vár. Fortuna-utca 16. I. em.

SPORT.

+ Vivőmesterek mérkőzése. Debreczenben folyó hó 13-án, pünkösd első napjának délutánján a Margit-fürdő disztermében Szigetiben Benedek Gyula az Adon is jól ismert vivőmester, a szabadkai főgimnázium torna- és vivő-tanára meg fog mérkőzni Kükemezey Árpád fővárosi-vivőmesterrel. Ugy értesülünk, hogy Benedek a Debreczenben és vidékén működő ökleveles vivőmestereket is mérkőzésre hívja fel. A mérkőzés pünkösd délután 4 órakor fog végbemenni a következő feltételek mellett: kardra 12 volt; a küzdők egész testre, trikóban vívnak Szurni és vágni szabad az első három vágás császár vágás, az utolsó mester vágás, melyet előre kell jelezni. Csakis él és fokvágás számít. Második tét; vitörre, 6 voltra; győztes, ki ellenfelének egymásután három dőfést ad. Harmadik tét; Mesteri kardvágások, melyek a jury elnökének előre bemondandók. Győztes az, ki ellenfelét előbb legyőzi

TÁVIRATOK.

Kitüntetések.

Budapest, május 9. (Saját. tud. táv.) A gazdasági egyesületnek kiküldöttéi elha-

tározták a milleniumi kollektív kiállítás gazdasági kongresszust tartani. A tavaszi lóvásár alkalmával kitüntetést kaptak négyes fogatért Eszterházy Miklós, kettősért Karácsonyi Jenő, jukkerért Széchenyi Aladár, vadászhatás loert ifj. Tisza Kálmár, hátsó loert Fáy Béla.

A főrendiházi vita.

Budapest, május 9. (Saját tud. távirata.) A mai vita folyamán Schlauch Lőrincz bíboros beszélt hosszasan a rideg dogmatizmus szempontjából a javaslat ellen. Utána Hederváry horvát bán állott fel és viharos tetszés nyilatkozatokkal meg-meg szakított oly nagyszabású beszédet tartott, mely e kiváló és politikai pályáján oly rendkívüli sikerekkel dicsekvő államférfiúnak is legszebb s maradandóbb diadalai közé fog tartozni. A horvát bán után Szilágyi Dezső igazságügyminiszter szólott és gyönyörű polemiájával Schlauchot az ő szofizmáinak utolsó zugaiból is kiszorította. Soha még jezsuitikus álokoskodások így csuftá téve nem lettek. A büszke főpap szégyenkezve türte a megérdemlett leczkét. A vita illetén alakulása folytán lényegesen javult a javaslat sorsa, bár a klerikálisok bámulatosan vannak szervezkedve. Az udvari főméltóságokkal szemben, kik a javaslat ellen szavaztak, lejön mellette szavazni a liberálisok is, névszerint Barcsay királyi testőr és Nopcsa; a királyné főudvarmestere. A városban hire terjedvén a szavazás valószínűségének, a Múzeum elé nagy tüntető népcsoport gyülekezett, mely között függetlenségi párti czédulák osztattak ki. E czédulákban a közönség felhivatik, hogy a föltámadt zörgő csontvázakat leczkéztesse meg. Az izgatott közönségnek külföldben ilyes felszólításra nem volt szüksége; Az egybegyűlt tömeg Széchenyit, Keglevichet, Fejérváryt, élénken megjelenezte, míg Vaszary primást viharosan megabczugolta. Szapáry-t t..... snak neveztek és gunyosan kiabálták, hogy zsebkendőt hozzanak neki.

Barcsay és Nopcsa szavaznak.

Budapest, május 9. (Saj. tud. táv.) Barcsay testőrkapitány, ki eleinte nem kapott szabadságot, ma leérkezett a fővárosba; úgy hiszik Nopcsa a királyné udvarmestere is lejön. A klerikálisok mai erőszakoskodása és Hederváry s Szilágyi fényes beszéde hatalmas lendületet adott a liberálisok ügyének, mely jelentékenyen javult.

Utczai tüntetések.

Budapest, május 9. (Saj. tud. táv.) A főrendiház ülése után ezrekre menő tömeg óriási tüntetést roktönzött a klerikálisok ellen és a liberálisok mellett. Szapáryakat, Zichyket a generálisokat lehurrogatták, Széchenyit, Andrássyt, Csákyt és a többieket viharosan éljeneztek. Nyolczvan rendőrnek kellett fentartani a rendet, különben skandalum történt volna. Zichy Nándor a rendőrök védelme alatt keresett kocsit.

Munkások sztrájkja.

Budapest, május 9. (Saj. tud. táv.) Máhrisch Osztrau és Polnisch Ostraban a köszönmunkások beszüntették a munkát. Witkowitzba akartak menni de a csendőrség utjokat állta mire ők keresztül akartak törni az utjukat álló csendőrökön, de a csendőrök löttek és 15 mun-

kás halva rogyott össze. Számos megsebesült. Az izgatottság nagy.

A memorandum pör.

Kolozsvár, május 9. (Saj. tud. táv.) A vádlott oláhok mindent elkövetnek a tárgyalás elhalasztására.

Lukaciu ismét biztonsága veszélyeztetéséről panaszkodott védőügyvédjének. Folyton zajognak, úgy hogy az elnök többet rendreutasított. Hosszút 50 frt pénzbírsággal bünteti.

Az akadémikusok oláh vádlottaknak az elnök azzal felelt: akarják-e a tárgyalás elhalasztását?

Meglepetve feleltek: nem!

Az elnök jelentette a polgármester adataiból, hogy valótlan, mintha oláhokat inzultáltak volna.

Kolozsvár, május 9. (Saj. tud. táv.) Stefanovits védő és Lukaciu Corjolanu folyton akadémikusoknak, huzzák, zavarják a tárgyalást, az elnök többször félbeszakítja őket.

Elnök Illeriantól megvonta a szót, a tárgyalás után Lukaciu távolról, a rendőrtől kísérve ment a szállóról a szállóba, az egyikben a diákok zajos éljenzéssel fogadták, a magyarok viharos abczuggal feleltek, 20 szuronyos és 6 lovasrendőr szétoszlatta a tüntetőket. Lukács mindent maga ir, táviratoz a külföldi lapoknak csupa ferdítést, hazugságot. A kolozsvári hírlapírók az »Otthon«-hoz fordultak, kérve, hogy a külföldi lapok hazugságait elensúlyozzák. Az összegyűlt oláhok számát 25,000-re mondják, amikor legföljeb 3000, de annyinak zsarolnak pénzt a ligától elsikkasztani.

Sok oláh koldulással éldegél meg, több hazament tegnap egy részeg pópát botrányert bekisértek; általános az elégtelenség a törvényszék ellen a magyaroknál, mivel az oláhoknak legképtelenebb bosszantást a tárgyalás lehetetlenné tevését megengedik.

KÖZGAZDASÁG.

Debreczeni bika Mezőhegyesen. A hortobágyi törzsgulya fölfrissítése végett Debreczen városa egy kitűnően bevált bikát vásárolt a mezőhegyesi kincstári uradalomtól a múlt hónapban. Az árverésre küldött debreczeni urak, a mikor látták, hogy a mezőhegyesi uradalom is vér fölfrissítésre idegen helyről szerzi be az apa-állatokat, — felajánlották az uradalomnak tenyésztési czélokra a tulajdonjog fentartása mellett a debreczeni törzsgulya egyik idősebb bikáját. — Az uradalom igazgatósága előterjesztette az ajánlatot a földmívelésügyi miniszteriumhoz, ahonnan azt a választ kapta, hogy nézesse meg a bikát és ha alkalmas fogadjja el. A mezőhegyesi gulyák főfelügyelője Spilka Zsigmond a múlt héten Debreczenbe utazott s a kijelölt 6 éves bikát megfelelőnek találta. A gazdasági intéző bizottság ez előzmények folytán javasolni fogja a tanácsnak, hogy a bikát, mely különben is felesleges a törzsgulyában engedje át a mezőhegyesi uradalom részére. A tanács bizonyosan elfogadja az intéző bizottság előterjesztését.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok. 1894. évi május hó 7. Hízott sertésárak: 1. Magyar első rendű: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 klgon felüli súlyban) 47.—48 krig. Öreg közép (páronkint 300—400 kilogramm súlyban) 47.—48.—krig. Fialat nehéz (pkint 320 klgon felüli súlyban) 50.—50.5 krig. Fialat közép (pkint 251—320 klg. súlyban) 49.—50. krig. Fialat könnyű (pkint 250 klg. terjedő súlyban) 48.—49. krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 klgon felüli súlyban) 47.—48. krig. — Közép (pkint 220—280 klg. súlyban) 47.—48 krig. — Könnyű (pkint 220 klgig terjedő súlyban) 46.5—47.5 krig. — Szerbiai: Nehéz (pkint 260 klg. felüli súlyban) 48.—48.5 krig. Közép (páronkint 220—260 klg. súlyban) 47.5—

48. krig. — Könnyű (páronkint 220 klgig terjedő súlyban) 47.—47.5 krig.

Szeszűzlet.

— Május 9. —

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 58.75, kicsinyben 54.25 hordó nélkül, per 100 liter % beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatözsde.

— Az »Aradi Közlöny« távirati tudósítása. — Budapest. május 9. d. n. 5 óra.

Gabona	Állapot	Irányzat	00 kilogramm frt
Buza	bánsági	osend.	6.85—7.30
	tiszavidéki	„	6.90—7.30
	pestvidéki	„	6.85—7.30
	fehérmezei	„	6.85—7.30
	bácskai	„	6.95—7.35
észak-magyarországi	„	—	
Rozs	—	lanyha	5.45—5.60
Árpa	takarmány	osend.	5.95—6.30
	égetni való	„	6.55—7.40
Zab	—	lanyha	6.85—7.35
Tengeri	bánsági	szilárd	—
	másnemű	„	4.85—4.95
Kaposzta-repcze	—	lanyha	—
Köles	—	osend.	3.90—4.30
Buza	tavasza	szilárd	7.25—7.24
	junius 1894	„	6.97—6.99
	ősze	„	5.82—5.84
Tengeri	május-junius 1894	szilárd	4.95—4.97
	szept-október 1893	„	5.05—5.06
Zab	Budapest sz. tavasza	szilárd	5.92—5.94
	Budapest sz. ősze	„	—
Kaposzta-repcze	—	lanyha	10.50—10.60

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsden.

Budapest. 1894. május 9.

Magyar aranyjárdék 4%	119.20
Magyar koronajárdék 4%	95.—
Magyar arany 4 1/2%	127.—
Magyar ezüst 4 1/2%	101.75
Magyar keleti vasút 1876.	123.50
Magyar földterhermentesítési kötvény	96.—
Magyar italmegváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	96.—
Magyar nyereséjsorsjegyek kölcsön	153.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	143.50
Osztrák papírjárdék	98.50
Osztrák járadék ezüst	98.25
Osztrák járadék arany	120.—
Korona járadék	—
1860-ki államsorsjegyek	146.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1000.—
Magyar hitelbank részvény	428.—
Osztrák hitelintézet részvény	352.75
Osztrák-magyar államvasút	341.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.93
Német birodalmi márka	61.30
London	125.—
Páris	49.65

Vonatok közlekedése.

— Érvényes 1894. évi május hó 1-től. —

ARADRÓL		ARADRA	
<i>Budapest felé indul:</i>		<i>Budapest felől érkezik:</i>	
Nagyvárad reggel	5.18	Vv. Csabáról reggel	9.10
Nagyvárad d. e.	11.30	Nagyvárad este	8.42
Gyórvonat reggel	8.20	Személyvonat reggel	6.10
Személyvonat d. e.	11.30	Személyvonat d. u.	3.55
Személyvonat este	9.45	Gyórvonat este	6.55
<i>Erdély felé:</i>		<i>Erdély felől:</i>	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinről reggel	7.—
Soborsin d. u.	2.30	Személyvonat d. e.	11.—
Személyvonat d. u.	4.30	Személyvonat este	8.55
<i>Temesvár felé:</i>		<i>Temesvár felől:</i>	
Vegyesvonat reggel	6.25	Személyvonat d. e.	9.44
Vegyesvonat d. e.	11.35	Vegyesvonat d. u.	3.45
Személyvonat d. u.	5.58	Vegyesvonat este	10.55
<i>Szeged felé:</i>		<i>Szeged felől:</i>	
Személyvonat reggel	5.—	Személyvonat reggel	8.50
Személyvonat d. e.	9.—	Személyvonat este	6.45
Vegyesvonat d. u.	4.20	Személyvonat este	10.—
<i>Gurahoncz felé:</i>		<i>Gurahoncz felől:</i>	
Személyvonat reggel	6.40	Személyvonat reggel	8.—
Személyvonat d. u.	5.27	Személyvonat este	6.30
Vegyesvonat d. u.	12.30	Vegyesvonat d. e.	11.43

IDEGENEK NEVSORA.

— Május 9. —

Fehér Kereszt szálloda: Dr. Mariencou Athanasz királyi ítélőtáblai bír., Nagyvárad. Velsner N. igazgató, Riegersdorf.
Vass szálloda: Faragó István tisztartó, Mácsa. Nátalusi Kornél igazgató. Nagyvárad. Dr. Magyar N. orvos, Piski.
Három Király szálloda: Zeidek Imre plébános, Toronya. Erdélyi János földmives, Dombegyháza. Boenyák Imre birtokos, Holdmezés. Zachariás Arpad jegyző, Iratos.

Arany Kulos szálloda: Szana Adolf kereskedő, Szemlak. Schmidt János földmives, Bruckena. Reiter Károly tanító, Bruckena. Szurok Juda kereskedő, Máramaros-Sziget. Nagy Imréné vendéglős neje, Déva. Pekorár Flóra lelkész neje, Koroj.

KIS LOTTO.

Brünni:

41, 26, 82, 68, 44.

Felelős szerkesztő: Vass Géza, távollétében a szerkesztésért felelős: ifj. Gily Ede.

NYILTTÉR.*

Minden ünnep- és vasárnap

SPATTENBRAU-SÖR

1 krügli 16 kr. 1 pohár 12 kr. első rangú Dreher-féle sör csapoltatik.

Tisztelettel
SCHEINBERGER,
Széchenyi-sörcsarnok.

Kertmegnyitás.

Dobranszky Márton
(ezelőtt Wittmann)

sör-csarnokának kert-helyisége
ma csütörtökön, május 10-én

Farkas Sándor világhírű és legjobb hírnévnek örvendő czeplédi nemzeti zenekara és Kiss Károly czimbalmos közreműködése mellett megnyitattik.

Abonement a la carte 20% engedmény, szívesen elfogadjatik.

Számos látogatásért esd

kiváló tisztelettel:

Dobranszky Márton,
vendéglős.

Nyilvános köszönet.

Hogy a f. hó 2-án esti 8 és fél órakor Gurahonczon kiűtött tüzeset alkalmával a láng-tengertől alig egy méternyi távolságban álló ujonnan épült vendéglők, mellékhelyiségekkel együtt a romboló elem martalékává nem vált — egyedül és kizárólag úgy a gurahoncz, mint a jászahelyi tűzoltó egyletek — valamint a gurahoncz gyárak személyzetének önfeláldozó szakértelemmel párosult ügybuzgó és erélyes működésének köszönhetjük.

Fogadják tehát ez uton is őszinte elismerésünk és nagyrabecsülésünk kifejezése mellett a nevezett két tűzoltó egylet tekintetes parancsnoksága és valamennyi igen tisztelt ügybuzgó tagja, valamint a nevezett gyárak tekintetes igazgatósága és az összes közreműködött személyzete, egyenként és összesen a legszívvelősebb hála köszönetünket azon csodálatos határos emberfeletti fáradozásáért, melylyel szerencsésen sikerült, házunkat a már elkerülhetetlen látszó végpusztulástól teljesen megmenteni.

Arad 1894. május hó 9-én

Schiffer és Beck.

7451 | 894.

1—3

Hirdetés.

A nagym. földmívelésügyi m. kir. miniszter ur 12414 | 894. sz. a. kelt rendelete szerint a ragadós tüdőlob behurcolásának veszélye miatt szarvasmarhát Németországba szállítani Árva, Szepes, Liptó, Turóc, Trencsén, Nyitra, Zólyom Bars, Nógrád és Pozsony vármegyék területéről egyáltalán tilos.

Aradon, 1894. április 14.

A városi tanács.

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Női kalapok

a legnagyobb választékban, mint még soha eddig;

legújabb fazon, legpompásabb kiállítás, legolcsóbb árak.

Szalmakalapok

olcsó áron tisztítatnak, festetnek és átalakítatnak

GRUBER E.

414. 6-6.

női divatárusnő üzletében

Szabadság-tér, színház-épület. (Mezzanin), Arad, a 13 vértann szoborral szemben.

SANTAL-CAPSEIN

von MIDY

A mindenféle titkos nemi betegség és hólyaghurut ellen, mint gyógyszer ezeltől oly általános közkedveltségben

részesült Copaiva-balzsam, ma már alig jön használatba, részint kellemetlen szaga és íze, részint a felbűfögés, hányinger s más egyéb gyomorbetegségek miatt, melyeket használata okoz.

A Midy ur által feltalált tiszta, lepárolt Santal-Szesz nem bír ezen kellemetlen tulajdonok egyikével sem s 48 óra alatt még a legidültebb s legfájdalmasabb kifolyásoknak is a nélkül, hogy a gyomornak terhére lenne, s minden befecskenedés segélye nélkül csaknem teljes megszüntét idézi elő.

Egy üveg ára használati utasítással s 50 tokozakkal 2 frt 10 kr. 145 7-12

Raktárhelyiség: Páris, 8. Rue Vivienne.

Kapható Török József gyógyszerész különlegességi főraktárának aradi fiókjában:

RING LAJOS

„Angyalhoz” címzett gyógyszerárán Aradon, Asztalos Sándor-utca 1. szám.

Az aradi járás főszolgabírájától.

2173. | 1894. szám.

493. 2-3.

Pályázati hirdetmény.

Aradvármegye aradi járáshoz tartozó Mikalaka községben lemondás folytán üresedésbe jött községi jegyzői állásra pályázatot nyitok és felhívom azokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a értelmében felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám folyó évi május hó 29-én d. u. 5 óráig adják be, mivel a később beérkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

A választás határidejéül f. évi május hó 30-ik napjának d. e. 10 óráját Mikalákára a község házához tűzöm ki.

Arad, 1894. évi május hó 7-én.

Ortutay Gyula
főszolgabíró.

A mag. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletv.

23226/V. számhoz

472. 1-3.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak Hatvani állomása mellett építendő rendezőben alább következő magasépitményi munkák létesítésére ezennel nyilvános pályázat hirdettetik, melyre a versenyszabályok szerint felszerelt és felbélyegzett ajánlatok legkésőbb f. évi május hó 26-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőség titkárságánál benyújtandók.

Később érkező ajánlatok nem fognak figyelembe vételni.

Létesítendő magas építmények.

1. Egy emeletes térfelügyelői épület 242 m² területtel.

2. 3 drb. melléképület.

3. 1 „ váltóbódé fából.

4. 1 „ ut és pályáateresz.

Bánatpénz fejében legkésőbb f. évi május hó 15-én délelőtti 12 óráig 1000 frt, azaz egy ezer forint készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban, az alább említett üzletvezetőség gyűjtő pénztáránál lefizetendő.

Készpénz után kamat nem követelhető. Az értékpapírok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén jegyzett tizennegy napnál nem régebb utolsó napi árfolyam szerinti értékben fogadhatók el, névértéken felül azonban értékpapírok együttesen el nem fogadhatók. Az ajánlatok borítékai következő feirással látandók el: „Ajánlat a hatvani rendező magasépitményi munkálataira.”

A végrehajtandó munkákra vonatkozó versenyszabályok, szerződési tervezetek, tervek és költségvetések a budapest-jobbparti üzletvezetőségnek építési és pályafentartási osztályában naponta d. e. 8-12 óráig megszereshetők.

Budapest, 1894. május hó 2-án.

Az üzletvezetőség.

Az olcsóság csodája!

a hol mindent fél árban lehet venni

csakis, de csakis

Kilényi R. és Társa

7, 14 és 30 kros bazárjában

a színházépületben, a 13 vértann szobor átellenében van. 102 8-8

Iskolai táskák potom árért.

Alkalmi ajándékok

hihetetlen olcsó áron.

Gyermekjátékok majdnem ingyen.

Gyermek és férfi kalapok minden árban. Gyermek és férfi ingek, harisnyák, nyakkendők, gyermekkoscsik, utazó bőrdíszek, esernyők, stb. stb.

olcsóbban mint bárhol.

413 | 1894.

1-3.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város részére a f. évben szükséges könyvkötői munkák elkészítésének elvállalása iránt folyó évi május hó 25-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kiküldési-ár árjegyzék szerint.

Bánompénzül leteendő 20 frt készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árlejtésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak

Nyomatott az „Aradi Nyomdatársaság” könyvnyomdájában.

akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek és az árjegyzék a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1894. évi május hó 7-én tartott üléséből.

Kiadta:

Löcs Rezső
aljegyző.

Magy. kir. államvasutak.

54790 | 94 szám.

475.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságánál 8 hivatali szolgálai állás üresedett meg, melyekkel évi 300 frt fizetés 120 frt lakbér és szolgálati ruházat élvezete van egybekötve.

A polgári alkalmaztatásra jogosító hadügyi vagy honvédelmi ministeri igazolvánnyal ellátott altisztek ezen állások betöltésénél elsőbbséggel bírván, felhívjuk azon kiszolgált altiszteket, kik az 1873. évi II. t. cz. értelmében jogosultsággal bírnak s pályázni óhajtának, hogy említett igazolvánnyal felszerelt folyamodványukat melyben a vasuti szolgálatra képesítő 35 évet meg haladó koron, és ép egészséges testszerkezeten kívül a magyar írás olvasás és számolás elemeiben való jártasság, továbbá a német nyelv ismerete, úgy szintén a magyar honpolgárság kellőképpen igazolandó a következő cím alatt:

A magy. kir. államvasutak Igazgatóságának Budapesten VI. kerület Andrássy ut 73. sz. legkésőbb f. 1894. évi június hó 15-ig terjesztésbe, minthogy az ezen határnapon tul beérkezendő kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Budapest 1894. évi április hó 29-én.

Az igazgatóság.

6027 | 894. sz.

3-3

Pályázati hirdetmény.

Arad szab. kir. város közönsége ezennel pályázatot hirdet: világítási és erőátviteli célokra szolgáló központi villamos-telepnek s az ehhez tartozó vezetéki hálózatnak és berendezéseknek Aradvárosában való létesítése és üzemben tartása iránt. — A pályázati ajánlatok 1894. július 1-ének d. e. 12 órájáig Arad sz. kir. város polgármesteri hivatalához nyújtandók be.

Minden ajánlathoz bánompénzül készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban 5000 (ötezer) forint csatolandó, vagy azok benyújtásával egyidejűleg a város pénztáránál letétbe helyezendő. — A pályázati feltételeket, melyeket minden pályázónak ismernie és el kell fogadnia: a polgármesteri hivatal a hozzá intézett megkeresésre a pályázni kívánóknak kiszolgáltatja, illetőleg postán megküldi.

Aradon, 1894. márczius 24-én.

Salacz Gyula,

kir. tanácsos, polgármester.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

79 | 894. pm.

51 9-02

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönsége részéről közhírré tétetik, hogy a városi árvapénztárból és a város által kezelt alapokból törlesztési kölcsönök vehetők.

Fizetendő évenként: 23 évi törlesztésre 8%, a melyből tőke törlesztésre 2%, 26 fél évi törlesztésre 7 1/2%, a melyből tőke törlesztésre 1 1/2%, fordítottatik. 32 évi törlesztésre 7%, a melyből a tőketörlesztésre 1% számoltatik el. A kölcsönvevők jogában áll kölcsönt a törlesztési időn belül is félévi felmondásra a félévi kamat különbözet megtérítése mellett visszafizetni.

Arad 1894. január 10.

Salacz Gyula,

királyi tanácsos polgármester.